

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **D. S.**, bývajúcej V., zastúpenej advokátom JUDr. M. P., Š., proti odporcovi **JUDr. I. B.**, bývajúcemu H., za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcu Slovenskej kancelárie poisťovateľov, Trnavská cesta 82, Bratislava, zastúpeného A., a.s., D., o **odškodnení sťaženía spoločenského uplatnenia**, vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 9 C 34/2003, o dovolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 14. februára 2008 sp. zn. 1 Co 22/2007, takto

r o z h o d o l :

Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 14. februára 2008 sp. zn. 1 Co 22/2007 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Michalovce rozsudkom z 28. augusta 2006 č.k. 9 C 34/2003-177 zaviazal odporcu zaplatiť navrhovateľke 680.400,- Sk titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Vo zvyšku návrh navrhovateľky zamietol. Súčasne odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľke náhradu trov konania v sume 181.361,- Sk. Vychádzal z bodového hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia podľa znaleckých posudkov v celkovej výške na 230 bodov, teda 13.800,- Sk (znížená hybnosť bedrového kĺbu ľahkého stupňa: 100b., znížená hybnosť členku nižšieho stupňa: 30b., zohydzňujúca jazva na ľavej dolnej končatine: 100 b.). Súd nebral do úvahy bodové hodnotenie pourazovej stresovej poruchy podľa pol. 252 z posudku Doc. MUDr. D. zo 14. marca 2006, pretože na základe vznesenej námietky premlčania dospel k záveru, že v tejto časti je nárok navrhovateľky premlčaný. Vzhľadom na veľmi mladý vek navrhovateľky v čase nehody a trvalé a neodstrániteľné dôsledky, ktoré ju budú poznačovať na celý život, priznal jej mimoriadne zvýšenie náhrady vo výške

50-násobku, t.j. sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 690.000,- Sk. Vo výroku zohľadnil skutočnosť, že vedľajší účastník poskytol plnenie vo výške 9.600,- Sk.

Na odvolanie vedľajšieho účastníka na strane odporcu voči výroku, ktorým bola odporcovi uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľke 680.400,- Sk a náhradu trov konania, Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo 14. februára 2008 sp. zn. 1 Co 22/2007 zmenil rozsudok v napadnutej časti tak, že návrh zamietol. Súd sa zamerlal na jednotlivé položky sťaženia spoločenského uplatnenia, za ktoré prvostupňový súd priznal odškodnenie, a na to, ktoré z nich boli predmetom konania. Zistil, že v konaní navrhovateľka neuplatnila sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu položky č. 431 – zohyzdňujúca keloidná jazva, ktoré teda nemohlo byť predmetom konania, a preto nie je súčasťou priznateľných nárokov. Rovnako bol, podľa názoru odvolacieho súdu ako predmet ďalšieho konania vylúčený nárok na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia za poúrazovú stresovú poruchu, pretože v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa nebol navrhovateľkou odvolaním napadnutý a nadobudol právoplatnosť. Pokiaľ ide o ďalšie dve položky 391a – obmedzenie hybnosti bedrového kĺbu vľavo ľahkého stupňa a položku 408b – obmedzenie hybnosti ľavého členka stredného stupňa dospel súd k záveru, že hoci znalecký posudok MUDr. M. zo 4. januára 2001 hodnotili tieto 100b. a 60b., ďalší posudok vypracovaný MUDr. D. 25. júla 2001 hodnotil zníženú hybnosť členku už ako ľahkú a napokon v posudku Doc. MUDr. D. z 22. júla 2005 následky v podobe zníženej hybnosti bedrového a členkového kĺbu nie sú uvádzané. Odvolací súd dospel k záveru, že za daného stavu teda nešlo o trvalé obmedzenie hybnosti ľavého bedrového kĺbu a členka, a teda neexistujú žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa pre zvýšenie bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhl. 30/1965 Zb. („vyhláška“). Sťaženie spoločenského uplatnenia v základnej výške, ktoré bolo navrhovateľke uhradené, pokrýva prechodné obmedzenie odškodniteľné podľa § 4 ods. 2 písm. a/ vyhlášky, pretože tieto trvali viac než rok. Už to, že tieto zdravotné obmedzenia u maloletej navrhovateľky odzneli a jej zdravotný stav sa zlepšil natoľko, že nedosahujú odškodniteľný stupeň sťaženia spoločenského uplatnenia, vlastne vylučuje splnenie podmienok pre zvýšenie odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia, nakoľko za danej situácie toto obmedzenie nemožno hodnotiť ako mimoriadne a hodné osobitného zreteľa.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu 23. mája 2008 dovolanie a žiadala, aby dovolací súd z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci [ust. § 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p.] zrušil výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zmenený tak, že sa návrh zamietá. Namietala, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil vykonané dôkazy, najmä odpoveď Doc. MUDr. D. na otázku o charaktere, prípadne možnosti odstránenia prípadných následkov na zdravotnom stave navrhovateľky, kedy túto vzťahol na celkové následky úrazu, hoci z nej jednoznačne vyplýva, že bola daná len vo vzťahu k poúrazovej stresovej poruche, ktorá už nebola predmetom konania pred odvolacím súdom. Odvolací súd súčasne postupoval v rozpore so zásadami pre opodstatnenosť zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia. Poukázala na skutočnosť, že súdy v súčasnosti priznávajú 70-násobné zvýšenie bodového ohodnotenia. Náhrada sťaženia spoločenského uplatnenia priznaná súdom prvého stupňa bola primeraná a zodpovedajúca naplneniu požiadavky poskytnutia spravodlivej súdnej ochrany práv s ohľadom na jednorazovosť odškodnenia, jeho satisfakčný charakter a formu doživotného zmiernenia zdravotných následkov. Zdôraznila, že trvalé následky, vzhľadom na jej vek v čase úrazu tak, ako boli zistené súdom prvého stupňa vedú k nezvratnému zníženiu kvality osobného a rodinného života, obmedzujú ju v rodinnom, spoločenskom, športovom a kultúrnom živote.

K podanému dovolaniu navrhovateľky sa 24. júna 2008 vyjadril vedľajší účastník na strane odporcu, ktorý žiadal, aby ho dovolací súd zamietol. Rozhodnutie odvolacieho súdu označil za vecne a skutkovo správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Odvolací súd vzal do úvahy výlučne lekárske závery posledného z predložených posudkov, pričom zvažoval otázku existencie dôvodov pre mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia v dôsledku zlomenín ľavej nohy navrhovateľky. Správne neprihliadal k ďalším neuplatneným následkom nehody: jazve na ľavej nohe a poúrazovej

stresovej poruche, ktoré nemohli byť predmetom konania. Neprihliadol však ani na nemedicínske následky úrazu, hoci je výlučne na úvahe súdu, akým spôsobom posúdi ďalšiu závažnosť následkov pre život poškodeného. Mal by pritom brať na zreteľ nielen lekárske hľadisko, ale aj praktické stránky budúceho fungovania poškodeného z hľadiska možného uplatnenia v rodinnom živote, profesionálnom živote, kultúrnych a iných voľnočasových aktivitách s ohľadom na možnosti, ktoré mal poškodený pred úrazom, a rozsah ich zúženia v dôsledku úrazu.

V prípade navrhovateľky sa len ťažko určuje rozsah jej možností uplatnenia sa v budúcom živote, keďže v čase úrazu mala necelých deväť rokov. Konanie vo veci v dôsledku vykonávania pomerne rozsiahleho dokazovania trvalo približne desať rokov, teda do času, kedy navrhovateľka dosiahla hranicu dospelosti. Skúmanie následkov úrazu sa v prvých rokoch zameriavalo na obmedzenie detských aktivít (hranie sa, detské športy), výsledky v škole (znížená koncentrácia, predĺženie času potrebného na naučenie sa látky, nepozornosť pri vyučovaní), celkovú utiahnutosť a ustráchanosť.

Napriek neľahkej pozícii nemôže argument, že navrhovateľka vzhľadom na nízky vek v čase úrazu mala možnosť prispôbiť sa vzniknutým obmedzeniam a zvyknúť si na ne. Práve naopak, nutnosť prispôbovať sa už v útlom veku následkom ťažkého úrazu spôsobeného hrubou nedbanlivosťou iného, by mala byť braná na zreteľ ako dôvod pre priznanie mimoriadneho zvýšenia priznanej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Zlomenina nohy na dvoch miestach, pričom jedno z toho zlomenina stehennej kosti, osebe predstavujú závažné sťaženie spoločenského uplatnenia navrhovateľky do budúcnosti, a to jednak v dôsledku lekármi uvádzanej zníženej hybnosti kĺbov (hoci táto nebola v poslednom z posudkov konštatovaná), ale aj v oslabení vlastnej kosti. Zranenia tohto typu sa zvyknú vekom v súvislosti so zvýšenými požiadavkami na poškodeného (zamestnanie, rodina) zhoršovať. Odvolací súd neprihliadol na obmedzenie možnosti profesionálneho uplatnenia navrhovateľky vo vzťahu k povolaniam, ktoré buď v zmysle osobitných predpisov, alebo aj len svojou povahou, vyžadujú výborný zdravotný stav, či kladú zvýšené nároky na pevnosť a silu nôh. Takisto ostali obmedzené športové aktivity zaťažujúce nohy (bežné loptové hry a pod.).

Ak by súdy, pokiaľ ide o posudzovanie dôvodov hodných osobitného zreteľa, hodnotili nízky vek v čase utrpenia úrazu z hľadiska obmedzenia či straty možností spoločenského uplatnenia ako určitú výhodu takýchto poškodených (možnosť privyknuť obmedzeniam) v porovnaní s tými, ktorí mali už vybudované určité pracovné a rodinné zázemie, vyššiu, prípadne až mimoriadnu úroveň kultúrnych, športových, spoločenských, politických či iných aktivít v dobe pred vznikom úrazu, dopúšťali by sa diskriminačného zaobchádzania voči tejto skupine ľudí. Osoby, ktoré utrpeli škodu na zdraví v nízkom veku v dôsledku porušenia zákonných povinností iných, nemožno ako poškodených vyradiť z práva na dôsledné a všestranné posúdenie následkov poškodenia zdravia pre ich ďalší život.

Preto dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd na základe vykonaného dokazovania dospel v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci k nesprávnym právnym záverom, keď navrhovateľke nepriznal žiadne mimoriadne zvýšenie sťaženého spoločenského uplatnenia. Keďže rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), preto Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a ods. 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. septembra 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: